

UTICAJ FOLIJARNE PRIMENE FOSFORA I KALIJUMA NA PRINOS I KOMPONENTE PRINOSA SEMENA GENOTIPOVA CRVENE DETELINE (*Trifolium pratense* L.)

D. Tomić, V. Stevović, D. Đurović¹

Izvod: Pravilna mineralna ishrana crvene deteline, naročito na kiselim zemljištima je jedan od preduslova za maksimalnu realizaciju potencijala za prinos semena. Poljski ogled sa osam genotipova crvene deteline postavljen je na zemljištu pH 4,8 sa ciljem da se na pojedinačnim biljkama u uslovima retke setve (70 x 40 cm) analizira uticaj folijarne primene fosfora i kalijuma na prinos semena i komponente prinosa (broj izdanaka po biljci, broj cvasti po izdanku, broj cvasti po biljci, broj cvetova po cvasti i fertilnost). Folijarna primena fosfora i kalijuma u fazi intenzivnog porasta crvene deteline pozitivno je uticala na: broj cvasti po izdanku, broj cvasti po biljci, broj cvetova po cvasti i prinos semena.

Ključne reči: crvena detelina, fosfor, kalijum, prinos semena, komponente prinosa

Uvod

S obzirom na privredni i agrotehnički značaj crvene deteline (*Trifolium pratense* L.), u kombinovanoj proizvodnji krma-seme, neophodno je primeniti odgovarajuće agrotehničke mere kako bi se potencijal za prinos krme i semena maksimalno realizovao. Pored genetičke osnove sorte, ekoloških uslova područja, prinos semena crvene deteline je određen i vremenom skidanja prvog otkosa, prisustvom insekata oprašivača kao i interakcijom genotip/spoljna sredina (Steiner et al., 1995.). Pravilna mineralna ishrana može pozitivno uticati na prinos semena višegodišnjih leguminoza, naročito na kiselim zemljištima (Dear and Lipsett, 1987.). Prema Taylor and Quesenberry (1996.) kiselu zemljišta se odlikuju visokim prisustvom lako pristupačnih formi aluminijuma, gvožđa i mangana i smanjenim sadržajem lako pristupačnog fosfora, kalcijuma i molibdena. Na kiselim zemljištima Al i H inhibiraju rast korenovog sistema, smanjuju njegov kapacitet za usvajanje mineralnih hraniva i time smanjuju otpornost biljaka na sušu (Horst, 1991.). Wall et al. (2000.) ukazuju da su P i K dva veoma važna elementa u procesima fiksacije N kod crvene deteline. Fosfor je konstitutivni element najvažnijih makromolekulskih i fiziološki aktivnih jedinjenja u biljci i ima važnu ulogu u organogenezi, naročito razvoju generativnih organa (Petrović i Kastori, 1992.). Slaba pokretljivost fosfora u biljci (Koontz and Biddulph, 1957.) i njegov visok sadržaj u generativnim organima ukazuju na značaj obezbeđenosti biljke ovim elementom. Kalijum nije sturkturni elemenat u biljnim tkivima, ali je veoma važan za normalno odvijanje životnih procesa, otpornost biljaka prema suši, bolestima i štetočinama, (Tiwari et al., 2001.).

S obzirom na značaj fosfora i kalijuma i njihovu manju dostupnost na kiselim zemljištima, cilj rada je bio da se kod odabranih genotipova crvene deteline različitih u pogledu potencijala za prinos semena, ispita uticaj folijarne primene fosfora i kalijuma na prinos i komponente prinosa semena.

¹ Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija, dalibor@tfc.kg.ac.rs

